

Positieve gezondheid: een verbinder tussen het sociaal en gezondheidsdomein?

Dr. AnneLoes van Staa

Lector Transities in Zorg

Kenniscentrum Zorginnovatie, Hogeschool Rotterdam

KENNISCAFÉ GEZOND-SOCIAAL

10 december 2020

praktijkgericht **onderzoek**

Is 'positieve gezondheid' iets nieuws?

Discussie over 'wat is ziek' / 'wat is gezond' is een centraal thema in medische sociologie / antropologie

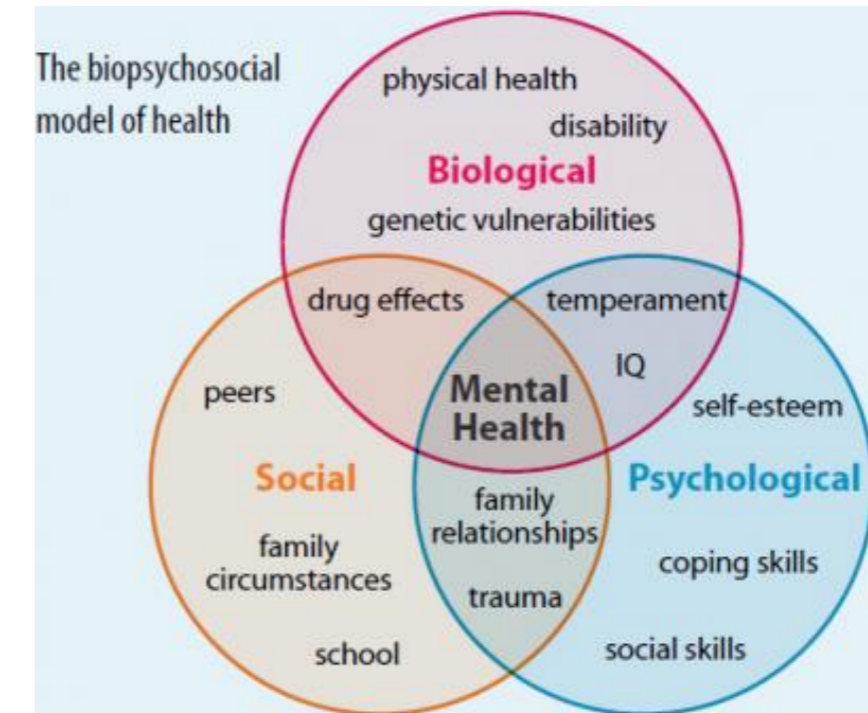
Professionele kennis en handelen

- hoe denken en handelen medische professionals

Persoonlijke verklaringen

- hoe denken en handelen leken

biopsychosociaal model Engel 1977

Health can be defined negatively, as the absence of illness, functionally, as the ability to cope with everyday activities, or positively, as fitness and well-being. It has also been noted that in the modern world, health still has a moral dimension.

Mildred Blaxter

QuoteAddicts

(Mildred Blaxter 1990; 2004)

‘Nieuwe’ concept van gezondheid van Huber c.s.

“Health as the ability to adapt and to self-manage, in the face of social, physical and emotional challenges.”

(Huber et al. 2011)

“Gezondheid is het vermogen om zich aan te passen en een eigen regie te voeren in het licht van de fysieke, sociale en emotionele uitdagingen in het leven”

(Huber et al. 2014)

- vergelijking met Blaxter: ‘negatieve’ dimensie ontbreekt net als positieve (!)
- definitie is *functioneel*
- reduceert gezondheid tot *capaciteit*: het ‘vermogen tot aanpassing en tot eigen regie’ (= *coping*)
- gezondheid is ook een *toestand*
- morele dimensie: je moet ‘werken’ aan je gezondheid, je moet je aanpassen (actieve coping)

De 'morele werking' van positieve gezondheid

- impliciete boodschap: positiviteit leidt tot beter leven en betere gezondheid: *maar gezondheid is geen keuze?*
- niet teveel nadruk geven aan de klachten, maar kijken naar de zonnige kant: *eenzijdig?*
- benadrukken van kracht en mogelijkheden: *negeren van kwetsbaarheid of ontkenning van lijden?*
- suggestie dat mensen (nog) niet voldoende zelfredzaam zijn, maar daar door anderen toe moeten worden aangezet (denk in mogelijkheden)

liever zien mensen met chronische gezondheidsproblemen dat professionals naar hen luisteren, hun klachten serieus nemen en samen met hen naar mogelijke oplossingen zoeken / hen ondersteunen bij samen beslissen

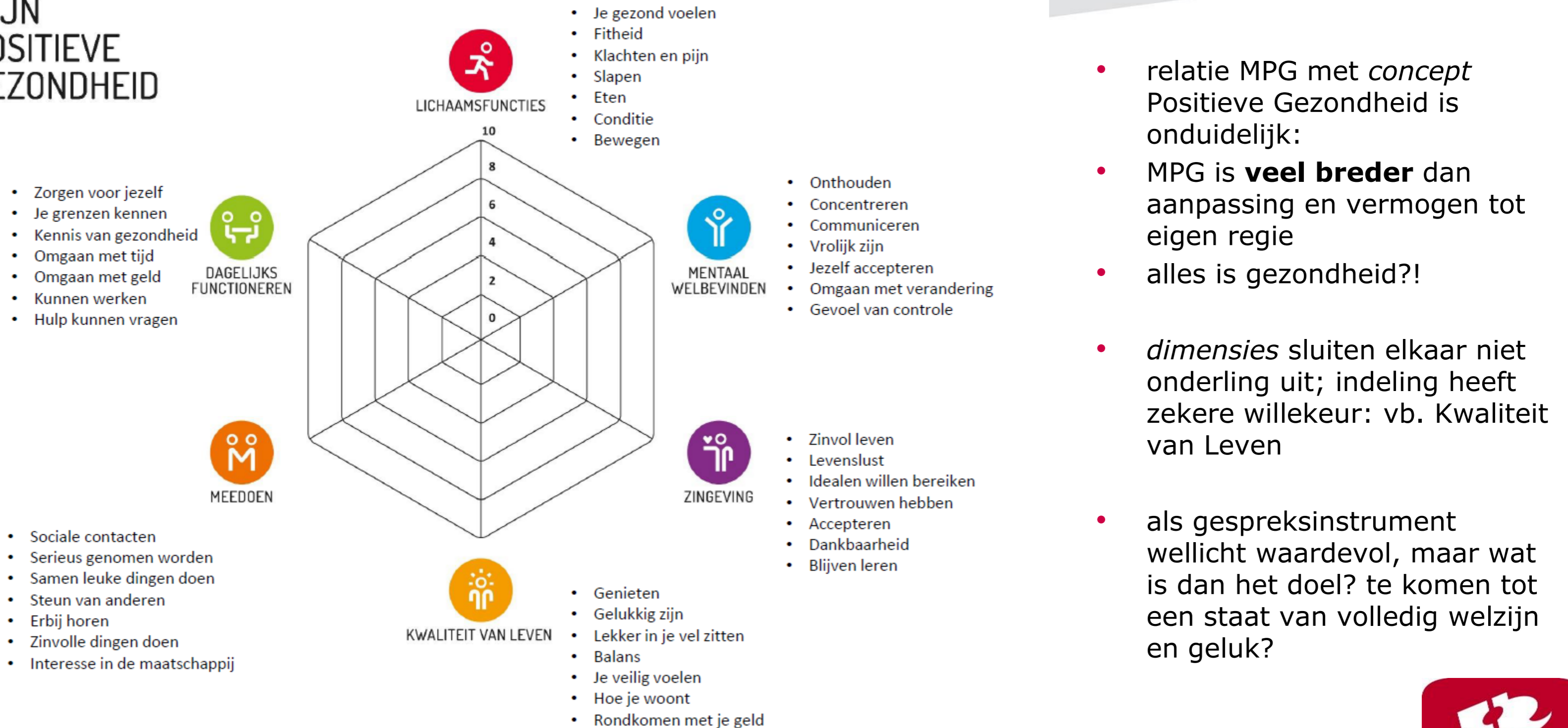
– *in plaats van het advies te krijgen 'positief te zijn'*

Betere zorg begint met een goed gesprek

HET MODEL MIJN POSITIEVE GEZONDHEID

MIJN POSITIEVE GEZONDHEID

- relatie MPG met *concept* Positieve Gezondheid is onduidelijk:
- MPG is **veel breder** dan aanpassing en vermogen tot eigen regie
- alles is gezondheid?!
- *dimensies* sluiten elkaar niet onderling uit; indeling heeft zekere willekeur: vb. Kwaliteit van Leven
- als gespreksinstrument wellicht waardevol, maar wat is dan het doel? te komen tot een staat van volledig welzijn en geluk?

gespreksinstrument Mijn positieve gezondheid

Positieve gezondheid: niet meetbaar

Public Health

Volume 170, May 2019, Pages 70-77

Original Research

Measuring positive health: for now, a bridge too far

Cecilia A.C. Prinsen , , Caroline B. Terwee

Show more

 Share Cite

<https://doi.org/10.1016/j.puhe.2019.02.024>

[Get rights and content](#)

Highlights

- In 2011, a new concept of health was introduced called 'positive health'.
- A next step would be the development and validation of a measurement instrument to measure 'positive health'.
- The developed 46-item prefinal questionnaire lacked content validity and cannot be used to measure 'positive health'.
- The study revealed major concerns with regard to the conceptual model of 'positive health'.
- To develop a reliable, valid and responsive questionnaire, the construct 'positive health' should be further refined.

- Terwee e.a. stellen vast:
- Een fundamenteel probleem met het conceptueel model van Positieve Gezondheid is dat er **geen onderscheid wordt maakt tussen determinanten en uitkomsten van gezondheid**
- *"De huidige set van 32 aspecten van Positieve Gezondheid is veel te lang om op een gestandaardiseerde en betrouwbare manier te meten. En tegelijkertijd bleek uit ons onderzoek dat er nog van alles ontbreekt wat patiënten ook belangrijk vinden."*
- **Dus Mijn Positieve Gezondheid wordt nu vooral gepromoot als een gespreksmodel**

Two conversation models

MIJN POSITIEVE GEZONDHEID

- Zorgen voor jezelf
- Je grenzen kennen
- Kennis van gezondheid
- Omgaan met tijd
- Omgaan met geld
- Kunnen werken
- Hulp kunnen vragen

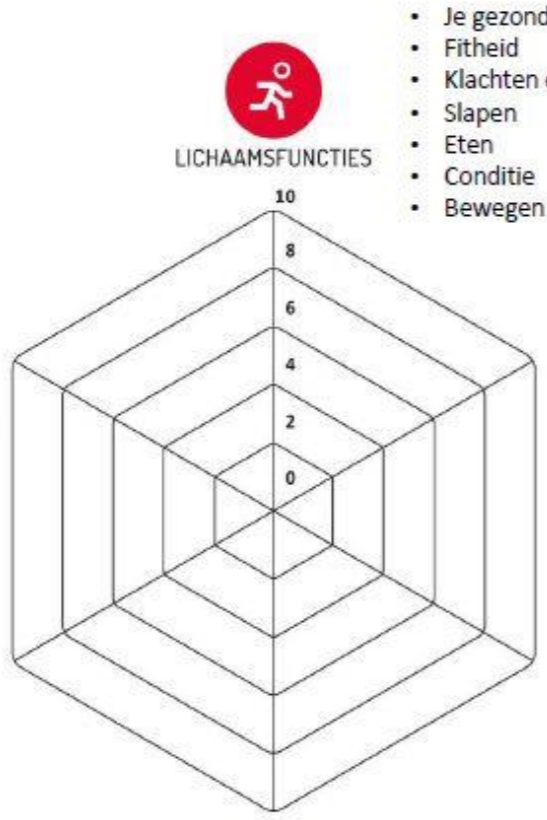

DAGELIJKS FUNCTIONEREN

MEEDOEN

- Sociale contacten
- Serieus genomen worden
- Samen leuke dingen doen
- Steun van anderen
- Erbij horen
- Zinnige dingen doen
- Interesse in de maatschappij

- LICHAAMSFUNCTIES**
- Je gezond voelen
 - Fitheid
 - Klachten en pijn
 - Slapen
 - Eten
 - Conditie
 - Bewegen

- MENTAAL WELBEVINDEN**
- Onthouden
 - Concentreren
 - Communiceren
 - Vrolijk zijn
 - Jezelf accepteren
 - Omgaan met verandering
 - Gevoel van controle

- ZINGEVING**
- Zinvol leven
 - Levenslust
 - Idealen willen bereiken
 - Vertrouwen hebben
 - Accepteren
 - Dankbaarheid
 - Blijven leren

- KWALITEIT VAN LEVEN**
- Genieten
 - Gelukkig zijn
 - Lekker in je vel zitten
 - Balans
 - Je veilig voelen
 - Hoe je woont
 - Rondkomen met je geld

Wilt u aangeven hoe het met u gaat op het gebied van:

Uw antwoord kunt u aangeven door aan te kruisen:

- 1 = goed
- 2 = niet goed, maar ook niet slecht
- 3 = niet goed

zoek de overeenkomsten en verschillen

Hoe verder?

gesprek over gezondheid & welzijn voeren

- Waardevolle (holistische) kijk behouden
- Uitgaan van wat voor de patiënt & burger betekenisvol is
- Onderzoeken wat echt werkt

kritisch zijn op morele implicaties, valse schijn

- Een echte 'positieve' benadering gaat uit van vitaliteit, veerkracht en eigen regie
- Niet alleen richten op (individueel) gedrag, maar ook op gezondheid in brede zin: gezondheidsbevorderende omgeving

gezondheid is niet alles, niet alles is gezondheid; grenzen van gezondheid en welzijn verkennen maar niet per se uitvlakken

